

Landskap: Skåne Upptecknare: Frans Mårtensson, Brantevik
 Härad: Järvestad Berättare: " " m. flera
 Socken: Ö. Nöbbelöv Berättarens yrke: f. d. lantbrukare
 Uppteckningsår: 1955 Född år 1877 i Ö. Nöbbelöv

Bäckahästen. s. 1-3.

H. G. 21.

Tranan och värfvädagen. s. 3
(neg. ser)

H. G. 14.

Vaka för att se den tillkommande.

Lu F 30.

Varsel ute till havs. s. 4-5.

Noliden gumma satte ginkdon på sin
fiende. s. 5-6.

(Blekinge)

Spökeni - uthängd kväte förrann. s. 6.

Spökesyn: upplyst hus med mycket folk
syntes. Kände tung böda på ryggen.
s. 7

(Småland)

Räckahästen

ACC. N:R M. 13550:1.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

HC. 21

1

Äu jag dröjt med att besvara ovannämnda frågor har be-
rott på att jag inte förrän för några dagar sedan lyckas
av ren slump att av en gammal skeppare här på
Brantevik få höra en liten "Räckahästhistoria".

Han berättade att i hans tidiga ungdom fanns på
Brantevik ett älfiskarelag som hade sitt älfiske
strax norr om Brantevik. Där gingo betesmarker-
na då som nu, ända ner till sjöstranden. I fråga
varande fiskare var en oktoberkväll sysselsatta
vid sin fiskeplats och hade den kvällen proku-
lerat ett grana, som väl ofta hände. Det gick hästar
på bete i ängen. Den ene av fiskarna fick för sig
att han skulle försöka rida på en av de vackra-
ste och som han lyckte sig ut att vara snällaste
hästen. Men då han kommit upp på hästens
rygg, lyckte han att hästen blev så lång och ut-
brast därför: "Herre Gud, hästen har ju ingen ämne."
I samma ögonblick kände han sig placeras på

Bäckahästen

ACC. N:R M. 13550:2.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

2

marken och hästen var försvunnen.

Skall berättas något som jag hört av min far och som belyser folks skräck för den tiden för Bäckahästen. Min fars föräldrahem låg strax infyll en bevestage genom vilken flöt en bäck. En bror till far, hade gjort ett vattenhjul, som han placerade i bäcken.

På sidan om vattenhjulet placerade han en hammare i en slags galje och en plogbill. Då hjulet gick runt strök det, med vissa mellanrum till hammaren, som då föll ned och slog på billen, vilket åstadkom ett klangfullt ljud. En dräng i granngården, var en kväll ute i något ärende och skulle gå förbi min farfars gård, som han sedan själv berättade. Då han närmade sig ången och fick höra de regelbundna hammarslagen, stannade han och blev både förvånad och rädd och tänkte först vänta tillbaka, ty han trodde att det kunde vara Bäckahästen som höll på att sko sig. Men nyfikenheten

Bäckahästen

ACC. N:R M. 13550:3.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

3

övervann rädslan. Han beslut att gå bakom gården och så krypa bak gårdsgården mot det ställe varifrån de konstiga ljuden hördes. Efter mycken tvekan nådde han så fram och kunde så i den ljusa sommarnatten bakom gårdsgården se vattenhjulet. Som hämd för skräcken han varit utsatt för, band han fast hjulet.

Om banan och värfundagen har jag ingenting hört. Vaka för att se den tillkommande.

3) Ville man veta vem som skulle bli ens tillkommande, skulle man midsommarnatten i det rum där man sov, sätta upp två blomstjälkar blomstjälkar under takbjälken, den ene stjälken skulle beteckna den åtrådda och den andre en själv. Böjde sig nu stjälkarna under natten mot varandra, kom det bli bröllop av. Böjde sig däremot den åtråddas stjälk åt annat håll, fanns det inget hopp.

HC. 14
Laf 30.

Varrel

ACC. N:R M. 13550:4.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

4) Så har jag fått höra något om varrel. Min far var på sin tid reddare för ett tranterviksfartyg. Skipperaren hette J. Moberg. Moberg berättade en gång: "Vi var en del fartyg som befann oss mellan Gottland och Öland. Det var vackert väder. På kvällen överlämna jag vakten åt styrman och gick så till kojs. Efter jag somnat till, hörde jag en röst som sade, kom upp kapten. Jag gick upp och fråga var för de kallat. Men berättaringsmännen svarade att ingen av dem hade kallat. Jag gick så ner igen, men just som jag somnat till, hörde jag någon kalla på nytt. Jag gick upp från nytt och fråga om inte någon kallat nu heller, men folket svara nej. Jag förstod då att något komme att hända och gav order att berge segel så fort som möjligt. När vi väl bergat seglen, hördes en våldsamt vinande i luften och en orkanarfas stormby var över oss. De andra fartygen blev segelslösa och en av dem kantra

Trin uppt.

1

Parabel

ACC. N:R M. 13550:5.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

2

de, men folket lyckades hålla sig kvar från kölen tills de fingo hjälp. Efter en kort stund var ovädret över.

En folkskollärare berättade härnäst på en fest, att det Kyckhult i Blekinge för några år sedan hände att ett par gummor lågo i långvarig fejd med varandra. Den ena var särskilt aggressiv och gjorde livet så bittert för antagonisten att denna till sist ansågs ha tagit sin död av den mot henne utsatte förföljelsen. Kort efter denna gummas död insjuknade även den andra gumman och led mycket. Läkarna kunde inte hjälpa henne. Hon vände sig då till en "klok" gubbe. Denne, som hade hört om förhållandet gumman emellan, förklarade, att hennes plågsamma sjukdom var en följd av hennes grymhet mot den avlidna under hennes livstid och som nu hämnades och att mot detta ingenting annat hjälpte än att en natt gå

5)

Varrel

ACC. N:R M. 13550:6.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

3

till den dödas grav och där frammana henne och
så be henne om förlåtelse. Klöke gubben och den
sjuka följdes så åt till kyrkogården en natt. Gub-
ben frammanade så den döda och när hon visade
huvudet ovan munnen rann humöret från den sjuka.
Det var hon den döda som orsakat henne så mycket
lidande och hon börja att skälla ner den döda.
Gubben måste använda all sin trallkonst för
att få ner den döda i graven igen. Den sjuka
fick dragas med sina plågor.

En fru här från Brantevik, född i Småland,
men som inte vill ha sitt namn omnämnt, har berättat,
att ett par gummor här från Brantevik, för
henne berättat, att då de en tidig morgon på senthö-
sten, voro på väg ut till arbete hos en lantbrukare,
att då de kommo ner i Grönet, ängsmark en km.
söder om Brantevik, fingo de se att i en av bus-
karna där fingo de se två tvätt vara uttränga,

Larsel

ACC. N:R M. 13550:7.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

och plaggen hade alla möjliga kulörta färger. De berättade gå gå bort och litta på det, men när de kommo nära försvann allsammen.

Samma fru har också berättat att hennes mor, därhemma i Småland, en kväll varit borta. På hemvägen kom hon att gå förbi ett hus där hon visste att ägarinnan den kvällen var borta på annat håll, men det var ljus lant i hela huset, hon blev därför myfiken och skulle se märmare efter, hon såg då mycket folk därinne, men i samma ögonblick försvann allsammen, men hon kände i samma ögonblick en sådan tung börda på ryggen att hon mest fick krypa hem den nära 2 km. långa vägen genom skogen, bördan släppte inte förrän hon nådde hem till trappan.

4